

Veija po pošti:
Za celo leto naprej . K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6-50
za en mesec " " 2-20
za Nemčijo celoletno " 29.—
za ostalo inozemstvo " 35.—
V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " 12.—
za četrt leta " " 6.—
za en mesec " " 2.—
V upravi prejemal mesečno K 1-50

SLOVENECE

Inserati:
Enostolpna petstvrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . " 13 "
za trikrat . . . " 10 "
za večkrat primeren popust.
Poslano in rekl. notice:
enostolpna petstvrsta (72 mm)
30 vinarjev.
Izhaja:
vsak dan, izvenki nedelje in
praznike, ob 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Opravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. Za
Avstr. poštne bran. račun št. 24.797. Ograke poštno
bran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Vprašanje.

Ko je justični minister dr. Hochenburger odgovarjajoč na interpelacijo člana mladočeskega kluba dr. Ravniharja, zavzel v jezikovnem oziru za Jugoslovane popolnoma nevsprejemljivo stališče, smo mi interpelante vprašali, kakšne posledice bodo iz tega izhajali.

Nato nam je »Slovenski Narod« takoj odgovoril, da bodo Mladočehi, ki so vzeli v zaščito slovenske interese, samoposebi umevno z vso odločnostjo delali na to, da dr. Hochenburger »izgine«.

Mi smo tedaj čakali, kdaj bo gospod justični minister izginil.

V budgetnem odseku je nato dr. Kramar izjavil, da se mu zdi položaj »prijazen«, le kar se tiče dr. Hochenburgerja, je on mnenja, da tvori ta gospod v kabinetu »temno točko«. Kakor pa da bi hotel vtis te izjave izbrisati, je takoj nato začel govoriti o gospodarskih vprašanjih, ki da stoje zadnje čase hvalabogu pred nacionalnimi v ospredju. Zmislj je bil ta: Če nam vlada da par milijonov, bomo tudi Hochenburgerja prenesli.

Tako so se Mladočehi zavzeli za interese slovenskega naroda, ki so jih milostno vzeli v svoje varstvo.

Predvčerajšnjim pa se je v zbornici vzdignil velik vihar zoper dr. Hochenburgerja. Mož je namreč, odgovarjajoč na neko mladočesko interpelacijo, interpelante izzival in se vedel takorekoč kakor zastopnik Nemcev, namesto da bi predstavljal nepristranskega avstrijskega ministra. Mi se sicer veliko ne čudimo, da je dr. Hochenburger tako nastopil, saj so gospodje Mladočehi njegov odgovor glede Elsnerja brez velikih težav požrli. Vendar so bila njegova izvajanja res »aka«, da jih ni bilo mogoče mirno prenesti. Drugo vprašanje je seveda, ali ni ona demonstracija zoper dr. Hochenburgerja prekoračila dopustne meje.

Torej bil je velik vihar in »Slovenski Narod«, ki je postal tolmač mladočeske politike, nam je, opisujoč te burne dogodke, z vso gotovostjo zagotovil, da bo zdaj dr. Hochenburger z vso gotovostjo izginil. Mož je absolutno nemogoč, tako nam je glasilo narodno napredne stranke z vso apodiktičnostjo zagotavljalo.

In danes?

Danes je stališče justičnega ministra dr. Hochenburgerja, predstavnika nemškega zistema v vladi, veliko trdnjše kakor je kdaj bilo! Takoj po znanih kravalih so Nemci izjavili, da za nobeno ceno ne puste, da bi dr. Hochenburger odstopil. In kaj so nato odgovorili gospodje Mladočehi? Danes se z Dunaja poroča, da je dr. Kramar tiste kravale obsodil in izjavil, da so stališče justičnega ministra le utrdili. Ponudil je Nemcem zopet roke v spravo in mladočeski klub slejkoprej silil v vladno naročje ne glede na »temno točko«, ki se piše dr. Hochenburger.

Vprašamo: ali ni bila tedaj interpelacija zaradi Elsnerjevih ukazov gola komedija, prazno ropotanje, pesek v oči izvestnemu delu slovenskega občinstva, ki se pusti od slovenskih in čeških liberalnih političnih voditeljev farbat?

Tako branijo slovenske interese Mladočehi s famoznim dr. Kramarjem, nejnesebičnejšim in najznačajnejšim slovenskim politikom, na čelu.

Državni zbor.

Med sejo proračunskega odseka je konfiriral grof Stürgkh dopoldne in popoldne s češkimi poslanci. Doseglo se je med Nemci in Čehi sporazumljenje, tako da se prično pravne konference med Čehi in Nemci bodoče sredo. Načelnik »Poljskega kola« Bilinski je zastavil ves svoj vpliv, da bi dogodek s Hochenburgerjem v zbornici ne vplival na položaj. Opozarjal je, da zahteva korist zbornice same redno delovanje, ker se boji, da bi Stürgkh parlamenta ne odgodil in ne vladal s § 14. Bilinskemu sta se zahvalila Choc in Wolf za njegovo posredovanje. V proračunskem odseku je dr. Kramar potem protestiral, da bi bili Čehi dogovorili napad na Hochenburgerja in izjavil, da se še vedno zavzema za sporazumljenje med Čehi in Nemci. Finančni minister Zaleski je pa obsodil članek »Danzerjeve Armeezeitung«, ki je ostro napadla uradništvo in izjavil, da list ni v zvezi z vojnim ministrstvom ali z drugimi ministrstvi.

Vlada je v začasnem proračunu določila 109 milijonov za investicije. Ker zahtevajo stranke več, se je vlada odločila, da ta znesek poviša za 40 milijonov. 20 milijonov te vsote se izda za nove železniške vozove, 20 milijonov pa za razširjenje telefonskega omrežja.

Poslanec Gostinčar
je zahteval v seji odseka za državne uslužbence, da se ima z začasno provizijoniranimi delavci in delavkami v c. kr. tobačnih tvornicah postopati drugače, kakor se je zadnji čas postopalo v ljubljanski tovarni. Predlagal je, da se ne sme noben delavec ali delavka v začasni proviziji siliti v delo, ako se izkaže s privatnozdravniškim spričevalom, da je nesposoben za delo. Vsem onim, ki so na podlagi takih zdravniških spričeval izostali z dela in se jim je ustavila provizija, se imajo postaviti nazaj v provizijo ter se jim izplača vsa izostala vsota provizij. Ta predlog je odsek sprejel soglasno.

Kaj bo v tem oziru sedaj storila vlada, oziroma tobačna režija, je seveda vkljub sprejetju tega predloga, vprašanje. Gotovo pa je, da na noben način ne sme tu veljati kaka kaprica.

Sprejete o bile tudi resolucije Gostinčarja, da se tovarniškim čuvajem v tobačnih tovarnah napravijo primerne uniforme in da se da tudi sposobnim delavcem pravica, da postanejo pezniki in poslovojdje.

Glede rudarskih delavcev se je sklenilo, da naj se glede plač postavi v eno vrsto s solinskimi delavci. Predlog Gostinčar - Stumpf, da se dovoli državnim rudarskim delavcem dopust kakor v tobačnih tvornicah, je bil tudi soglasno sprejet.

Laška vlada proti slovenskim listom.

Gorica, dne 1. decembra 1911.

Današnji »Novi čas« prinaša od beneške meje z dne 29. novembra od svojega poročevalca naslednje poročilo:

»Danes, v sredo, sem obiskal prijatelja na Beneškem. Tu sem izvedel, da je prefektura v Vidmu naperila preiskavo zoper »Novi čas«, ki je pisal, da je šla Italija ropat v Tripolis, da je tam poražena, da vojaki dezertirajo in celo na lastne častnike streljajo itd. Vse to pa je prefektura storila iz golega sovraštva do beneških Slovencev, v prvi vrsti iz sovraštva do beneške slovenske duhovščine, in sicer zato, da bo svoj čas bolj grmel zoper slovensko beneško duhovščino in jo bodo lažje napadali v deželnem kakor tudi v državnem zboru, češ, da je sovražnica Italije in hrepni po Avstriji.

Kdorkoli pa se je kdaj mudil med beneškimi Slovenci, mora priznati, da je slovensko beneško ljudstvo zelo zvesto vladarski hiši. Sam nadškof videmski, ki se je povodom svete birme že

večkrat mudil med beneškimi Slovenci, je spoznal in tudi priznal, da je slovensko beneško verno in pobožno ljudstvo, posebno pa vrla slovenska beneška duhovščina veliko bolj dinastična, zvesta in udana kraljevski hiši kot vsi framazoni, liberalci in socialisti v Italiji.

Kako daleč sega sovraštvo do Slovencev na Beneškem, spoznate jasno, ako Vam se sporočim, da so framazoni iz nestrpnega sovraštva do katoliške beneške duhovščine poklicali iz Milana v Videm neko ničvredno človeče, ki je v nekem videmskem framazonem časniku napadalo slovensko beneško duhovščino in jo pred vso javnostjo predstavljalo kot sovražnico Italije. Duhovščina je hotela to človeče tožiti po odvetniku, ki je zatrdil, da dobi tožbo, a je potem odsvetoval od tožbe, ko je spoznal, da to človeče nima drugega kot pot, po kateri hodi.

»Novi čas« pristavlja k temu poročilu:

»Tisti framazoni, ki danes preganjajo verne beneške Slovence in jim po krivici očitajo pomanjkanje ljubezni do kralja, isti framazoni bodo prejalislej podirali v Italiji oltar in prestol, ki ga bo poleg katoliških Lahov brnil tudi katoliški beneški Slovenec. Če znamenja ne varajo, se to utegne zgoditi celo prav kmalu!«

Občinske volilve na Jesenicah.

Terorizem raste. Tovarna jo je uhrala z vso silo za Pongratzem. Ona mu plačuje plakate in letake. V srede je Pongratz razposlal 1200 pisem s svojimi letaki. Nekateri agitatorji so dobili po več dni dopusta, da agitirajo po vseh hišah. Celu v Rovte je bil poslačen, da strahuje ljudi, ki vozijo kamen v tovarno. Pongratz ne pusti naših ljudi niti na javni cesti pri miru. Nemci so imeli v kazini sestanek, na katerem so agitirali za Pongratzove kandidate, češ, da je »eden višjih« tako ukazal. Mi pa pri volitvah ne poznamo nikakih ukazov, in jih tudi nihče poznati ne sme! Volitev je prosta! Zato nam naznanite, volilci, vsako nasilnost! — Pongratz ta teden tudi ne izplačuje pokojnine vpokojenim delavcem, češ, da je preveč razburjen, naj pridejo v soboto. Le pojdite, volilci, po pokojnino, pa brez glasovnic, iste obdržite doma! Pongratz vam mora pokojnino izplačati tudi brez glasovnic. Kar izda danes tovarna za znamke in letake, s tem naj bi rajše zboljšala bednim vpokojencem njih pokojnino, saj se

LISTEK.

Vstajenje.

Sl'v'n Sardenko, Mati svetega veselja.
Skrivnost vstajenja v petih dramatskih slikah. — Založila Katoliška Bukvarna. — Cena 1 K.

»Sardenko je pesnik. Premeril je dolgo pot od gimnazijskih začetkov do »Mladega jutra«. Kdor je mogel premeriti tako pot, je pesnik in dolga je še pot pred njim. . . . Tako je pred leti Ivan Cankar pisal v »Slovanu« (leta 1904.). Od »Mladega jutra« je Sardenko zopet prehodil dolgo pot do »Mater svetega veselja« in pokazal, da je velik pesnik.

Ob ljubkonežnem »Mladem jutru« je pač marsikdo ugibal, kam pelje pot, ki se vije na Sardenkovem obzorju, a malokdo je mislil, da bode Sardenko kdaj tako odločno kazal nova pota naših poeziji. Nekateri so se celo bali, kaj bode s Sardenkom, ko bode krepkeje pošijalo solnce, ko se bode osula biser na rosa z mladega cvetja in bodo začeli veneti mladostni spomini. Ali ga bode morebiti celo zadela usoda mnogih nežnočustvenih umetnikov, ki so omagali pred resnimi ideali moške

dobe? Sardenko je dolgo iskal novih potov, a vedno se je še vračal nazaj na ljubljeno Posavje svoje mladosti; včasih mu je še prehitro izletela kaka ptičica in nesla pozdrave veneči mladosti. A vendar se ni postal in ne izpel, ampak prerodil.

Že v »Mladem jutru« je Sardenko slutil, da bo prišel čas, ko mladost ne bo imela več »toplega pogleda« zanj — in takrat se mu je zdelo, da

»le Ona gleda še za njim,
Brezmadežna iz znamenja
s pogledom zre ga milostnim.«

Ko se je začelo solnce njegovega življenja nagibati proti poldnevu, je bil Sardenko tako srečen, da mu ni bilo treba podirati oltarjev pred malimi svoje mladosti in jokati nad pustimi razvalinami; saj je že v mladem jutru postavil oltar večni mladosti, njej, ki je po Dantejevih besedah »solnce nebeščanom in upanje zemljanom«. Z njo je nastopil s cvetjem posuto pot v mlado jutro in najlepšo pesem mladega jutra jezapel njej, h kateri zemljani še vedno kakor v Dantejevi dobi klčejo: »Upanje naše bodi češčena« (tudi Ivan Cankar smatra to Sardenkovo pesem za najlepšo). Z njo je začel stopati po trnjevih potih in z njo je izplakal svojo mladost (»Mater Dolorosa«). Ona mu je dala orlovske peruti, da se

je dvignil nad obzorje »Mladega jutra« in iznad mladostnih spominov poletel v jasnejše višave k »Materi svetega veselja«. Kar je bilo v Sardenkovi mladostni poeziji najlepše, to je v njegovem najnovejšem spevu očiščeno, poglobljeno in prešinjeno z novim življenjem.

»Mati svetega veselja« je torej v notranji zvezi s Sardenkovo mladostno poezijo. V »Dolorosi« odmevajo še mladostni glasovi, ponavljajo se še mladostni motivi, a vendar že »Dolorosa« napoveduje novo dobo v pesnikovem življenju; zadnje vrstice »Dolorose« nam obetajo novih krepkejših glasov. Kakor se je junakinja »Dolorosa« v trpljenju sama prerodila in okrepila, tako je bila tudi Sardenku predhodnica krepkejše, klasične dobe v njegovem pesniškem razvoju.

Ta prehod je začrtan v klasičnem prologu »Mater svetega veselja«. Sardenko poje, da je njegov sedanjí spev »labod zadnjih dni mladostnih« in »orel (novih) misli, tih zahod mladosti in upov novih jasn vzhod«. Vesele vzklika, da je našel Mater svetega veselja, ki mu je podala nezmenljivo

»ljubezni rožo, cvet zvestobe;
edino Nje obličje mi
nikdar ni videlo trohnobe.

Odseva večna v Njej mladost,
vstajenja radostna skrivnost,
Krščanske ideje, ki odsevajo v Ma-

doni, so bile najljubši predmet velikim umetnikom srednjega veka in renesanse. Tako tudi Sardenko najrajši opeva Marijo, kot nekako zrcalo najlepših krščanskih idej. Pričujoči spev imenuje Sardenko »skrivnost vstajenja«; s tem je gotovo hotel reči, da je njegov spev nekaj podobnega kakor srednjeveški misteriji, ki so dramatično predstavljali svetopisemske dogodke, in priznati mu moramo, da je dobro zadel. Evangeljska zgodovina vstajenja ima mnogo dramatičnega in je gotovo primerna za dramatizacijo.

V prvi sliki »Vrnitev z Golgote« se predstavljajo dogodki neposredno po pokopu Kristusovem, vmes pa donijo slovesni glasovi začenjajočega se glavnega judovskega praznika. Mogočno slovesni začetek takoj obrne nase vso pozornost čitateljev oziroma gledavcev. Potem sledijo otožni prizori med malo peščico pobožnih oseb, ki so do konca vztrajale na Golgoti in se proti večeru vračajo v mesto. V teh prizorih je mnogo krasnih liričnih mest, posebno v Marijinih in Janezovih besedah; to je pristna Sardenkova lirika, a skrbno izklesana, polna globokih jedratih misli. Z liriko se združuje evič-

vse moči pustili v tovarni in do Kosti izmognili sedaj niti pokojnine ne dobe! V boji zoper tako stranko, kakor je Pengratova gospodarska stranka!

Liberalci so plakirali včeraj zaradi lepšega svojo kandidatno listo za prvi in drugi razred in podobne. Posledno lepo se sveti med kandidati zloglasno ime »Humer«. Tudi ti bojevniki so si izposodili nekaj mož izmed naših kandidatov. V tretjem razredu nimajo liberalci svojih kandidatov, ampak volijo socialne demokrate. To so narodnjaki! Proč s Humrom in svobod. mislijo. Spominjajte se, volilci, kakšne ljubeznjivosti vam je napravljala Humer kot občinski tajnik! Nedelja naj pokaže, kakšne misli imajo Jeseničani o Humru! Vsi naši volilci v boji za krščanska in slovenska načela!

Italijansko-turška vojska.

Veliki boji v Afriki.

O strašnih bojih zadnje dni poročajo Turki: Dne 28. m. m. so Turki in Arabci pri Kass-el-Husseinu vrgli Lahne nazaj. Boj da se še bje na celi črti. Med posameznimi točkami bojišča se vzdržuje redna poročevalska služba. — Nadalje se poroča 30. m. m. iz Carigrada: Nehet bej poroča: Sovražnikova premoč nas je prisilila, da se moramo umikati in da moramo dajati Lahom prostor proti puščavi. Iz Dezibata se pa poroča 29. m. m. v Carigradu: V novem boju med Mesrijem in Handijem so bili vrženi Lah nazaj. Izgubili so 1000 mož in šest topov.

»Agenzia Stefani« poroča, da Lahi utrjuje svoje postojanke, dasi jih poizkuša sovražnik porušiti. Laške izgube v zadnjih bojih da so znašale 22 mrtvih, 22 ranjencev, sovražnik je pa izgubil 150 mrtvih, med njimi dva častnika in 150 ranjencev. Lahi so bombardirali mesto Taguira. Pri Adrijanu je vjela laška vojna ladja grško jadrnico »San Nicola«, ki je hotela vtihotapljati Turkom vojne potrebščine.

Boji pri Bengasiju, Dorni in Tobruku.

Angleški listi poročajo, da so se bili med Lahi in Turki pri Bengasiju hudi boji, kakor tudi pri Dorni in Tobruku. Turki in Lahi da so izgubili 1500 mož.

Lahi nameravajo napasti Carigrad.

Carigradski dopisnik berlinskega »Lokalanzeigera« poroča, da mu je neki aktivni turški državnik izjavil, da sicer Lahi ne nameravajo z ozirom na velelasti bloкаде Dardanel, pač pa da nameravajo s svojimi vojnimi ladjami vdreti v Dardanele in pripluti z ladjami pred Carigrad. Tako da se glase tajne Turčiji dole informacije. Turški ministrski svet se je s to možnostjo pečal v seji dne 29. m. m., ki je trajala še pozno ponoči. Sklenilo se je odposlati velelastim spomenico, v kateri se izjavi, da se bodo Turki za slučaj laškega napada na Carigrad primerno zavarovali. Nadalje so Turki sklenili, da koncentrirajo ob obeh obrežjih Marmarskega morja 60.000 mož. Iz Carigrada so Turki izgnali dva preoblečena laška častnika, ki sta vohunila.

Koliko stane vojska?

Vzdrževanje laške armade v Afriki, nad 100.000 mož, stane vsak dan 5 milijonov lir.

na plastičnost, kakršno smo doslej redko brali pri Sardenku. Kako bogat je kratki 3. prizor; koliko plastike in mračnega kontrasta (Judež!) je v 7. prizoru prve slike!

Vedno pa je Marija središče in žarišče vseh opevanih dogodkov; njena vzvišena oseba ožarja dejanje »kot zlata zarja nad gorami« (str. 12). To se vidi zlasti ob koncu druge slike. V prvi in drugi sliki še nekako boječe pro-seva upanje vstajenja, v tretji sliki (Velika noč v Getzemani) pa že krepke zaslje ideja vstajenja. Zadnji prizor tretje slike je poln ljubkosti in globoke poezije. Ob odprtem grobu (4. slika) se rešijo še zadnji dvomi, Kristus se prikaže Magdaleni; v peti sliki pa zavladava veselje na Sionu, ki izzveni v navdušeni pesmi vstajenja.

Na odru se bode najbolje pokazalo, kako se je Sardenku posrečila dramatizacija. A že sedaj lahko rečemo, da je v tem dramatičnem spevu mnogo dejanja in življenja, in da je Sardenko mojster v dialogu. Pesnik se je strogo držal zgodovinske resnice, mnogo svetopisemskih mest je skoraj doslovno preli v verz, marsikaj pa je seveda dopolnil s svojo domišljijo, a vse je lepo naravno razvrščeno in ožarjeno z idejo. Dasi je vseskozi ohranjen isti ritem in ista dolžina verzov, se vendar tudi že v zunanji obliki čuti me-njavanje čustev, značajev, dogodkov.

Rusija pritiska na Turčijo, da bi se sklenil mir.

V Rimu se trdi, da je ruski poslanik zopet pozval Turčijo, da naj se prične pogajati z Lahi za mir, če hoče preprečiti resne posledice v slučaju, ako se nadaljuje vojska.

Novi kardinali.

Iz Rima se poroča: Dne 30. t. m. dopoldne je zboroval pod predsedstvom svetega očeta javni konzistorij, v katerem so podelili novim kardinalom kardinalske klobuke. Proti 9. uri dopoldne so se pričeli voziti povabljeni, diplomati, rimske patricijske rodbine in drugi povabljeni dostojanstveniki. Za papeža je bil pripravljen poseben prestol. Poleg prestola na desni je bila pripravljena tribuna za diplomate. Na neki drugi tribuni so bili veliki mojster Malteškega viteškega reda grof Thun z vitezi. Škofje so sedeli na sedežih za kardinali. V Sikstini so med tem prisegali novi kardinali. Medtem se je podal papež v spremstvu nobelgardistov v parametno dvorano, kjer so čakali nanj kardinali, patriarhi, nadškofi, škofje in drugi cerkveni dostojanstveniki. Tu si je nadal svet oče mitro na glavo in šel peš do avle, kjer se je vse del pred vhomom v Sedio gestatorio (nosilnico). Ko so prinesli sv. očeta do prestola, je dal znamenje, da se prične obred podelitve baretov novim kardinalom. Med petjem slavnostnega sikstinskega zbora so prihajali novi kardinali v avlo. Vsakega novega kardinala sta spremljala dva kardinala dijakona. Papež in kardinali so poljubili nove kardinala in se vsedli na določene jim sedeže, nakar jim je podelil sveti oče kardinalske barete. Nato je podelil sveti oče apostolski blagoslov in se vrnil v svoje prostore. Ko je odmolil kardinal subdijakon Vanutelli oratio super creatos cardinales, so zapustili kardinali med petjem zahvalne pesmi avlo, da se udeležijo tajnega kolegija, v katerem so se podelili novim kardinalom kardinski prstani. Kakor poroča »Germania« iz Rima, morajo novi kardinali poleg običajne prisige tudi prisesti, da se bodo držali dekreta Pija X., ki kardinalom pod izključitvijo iz cerkve prepove pri volitvi papeža ugovarjati proti kakšni izvolitvi v imenu kake države. V imenu kardinalov je po ceremoniji nagovoril svetega očeta kardinal Falconio. Sveti oče je v svojem odgovoru opozarjal na slabe razmere v katerih živi Kristusov namestnik. To je storil ne zato, da vzbuja usmiljenje, marveč da ugotovi nove kardinala v prepričanju, da pomenja, osobito v sedanjih časih purpur simbol boli, trpljenja in požrtvovalnosti, ki vodi lahko do prelivanja krvi. Cerkev je po Kristusovih prerokbah preganjana, a upati moramo, da zmaga, ker ji je zagotovil Kristus zmago.

NAČELNIK GENERALNEGA ŠTABA ODSTOPIL.

Že ko je odstopil vojni minister Schönaich, se je trdilo, da mu bo sledil tudi načelnik generalnega štaba Konrad pl. Hötendorf. To se je zdaj zgodilo. Konrad pl. Hötendorf je ponudil cesarju že pred enim tednom svojo demisijo. Cesar mu je določil entendenski rok, naj se premisli. Načelnik generalnega štaba je nato obnovil svojo prošnjo za odstop. Cesar je nato sprejel

njegovo demisijo. Trdi se, da je Aehrenthal nasprotoval Hötendorfovemu zahtevu za armado in da ni odobral, ker je Hötendorf koncentriral armado ob laški meji. »Neues Wiener Tagblatt« pa piše: Baron Hötendorf je vedno zastopal stališče, da ne zadošča sedanje število vojakov v mirnem stanju in da ga je vznevoljila počasnost parlamenta glede na obravnavo o brambni preosnovi. General Hötendorf postane armadni nadzornik, načelnik generalnega štaba pa najbrže sekcijski načelnik vojnega ministrstva podmaršal Blaž Schemua, katerega rodbina izhaja iz gorjanske občine pri Bledu.

Izpred tukajšnjega porotnega sodišča.

Premetena goljufica in njena pomagalka. (Dalje.) Dne 21. avgusta t. l. je obdolženka zopet poizkusila svojo srečo v Ljubljani. Izvedla je namreč, da je delavka Marija Potočar precej petična. Šla je k nji ter se ji je začela lagati, da je podedovala v Ameriki veliko denarja in da ga lahko potegne s pomočjo župnika v Prečni. Kazala in prečitala je neko pismo »prošta in profesorja Janeza Potokarja«, ki jo obvešča o tej dedščini in ji priporoča, naj mu pošlje takoj svojo hranilno knjižico, da se vanjo koj vpišejo obresti te dedščine. Marija Potočar ji je verjela in obdolženka izročila svojo knjižico Mestne hranilnice. Ta je takoj dvignila vlogo 1000 K in 10 K obresti. Ker se ni Kranjc več k nji prikazala, je Potočarjeva takoj sumničila, da je osleparjena. Ovadila je zadevo mestni policiji, katera je k sreči našla pri obdolženki še 1007 K. Meseca decembra je opeharila Ana Kranjc Katarino Šafec, služkinjo v Ljubljani, za 20 K s pretvezo, da je bil njen stric, ki je župnik, okrađen in da mu je treba denarja, nekaj dni potem je pa še osleparila Marijo Marinko v Ljubljani tudi za 20 kron, češ, da potrebuje denar za napravo pohištva. Tri dni po tem dogodku je bila Ana Kranjc z novega aretovana ter se je napravilo za zdaj konec nadaljnim sleparijam. Kakor prej omenjeno, je bila obdolženka zaradi nasečnosti izpuščena iz preiskovalnega zapora, a je takoj začela z novimi goljufijami. Zopet aretovana je bila po goljufiji v škodo Marije Potočar, a dne 22. avgusta je bila zopet izpuščena. Komaj prosta je že zopet izvršila celo vrsto novih sleparij in da se ni z njo ukrenil proti nji preiskovalni zapor, bi bila podjetna Ana Kranjc še marsikoga opeharila. Obdolženka Kranjc pripoveduje, da je mož z njo grdo ravnal in ker je bila dostikrat brez krajcarja, se jo je lotila misel, kako da bi mogla do denarja priti. Po naključju se je seznanila z Marijo Golf, katero je potem izkoriščala v svoje namene. Vprašana po predsedniku, katera od obdolženek da se je izmislila, da sta nastopili pod tujim imenom, in sicer se je Kranjc imenovala Hudovernik, Klančar pa Dular, sta se ena na drugo izgovarjale. Slednja trdi, da se je potem, ko je bila izpuščena iz zapora, Kranjcve izogibala, kar pa ta odločno ugovarja. Med obravnavo je bilo več smešnih prizorov, posebno zanimivo je bilo, kako se je obdolženka pri svojih sleparijah lagala o g. dr. Jeršetu. Lagala je, »da tam, kamor gospod dr. Jerše na kosilo hodi, pri nunah, ima že toliko napisanega na kredu, da mu nune že več ne krediti-

rajo in da revež tako ne ve, kam bi šel jest«. S to pravljico je ganila srca ženic in dobila je marsikaj za »dr. Jeršeto« kosilo. Porotnikom so se stavila tri vprašanja, katere so porotniki potrdili, med drugimi tudi to, da je Ana Kranjc sleparstvo v navado prišlo, pri Mariji Klančar pa, da ni imela namena čez 200 K oslepariti. Sodišče je obsojilo Ano Kranjc na trin pol leta težke ječe, poostrene z enim postom in trdim ležiščem, Marijo Klančar pa na en mesec strogega zapora, poostrenega z enim postom in trdim ležiščem vsakih štirinajst dni. S tem je porotniško zasedanje zaključeno.

Pedagogi ali demagogi?

Vipava, 25. nov. 1911.

Že površni pogled v kulturni razvoj vipavskega prebivalstva pokaže velik napredek tako glede splošne izobrazbe, verskega življenja kakor tudi na gospodarskem polju in v politični organizaciji. S. L. S. je prinesla temelj in harmonično enotnost v ves razvoj. Počasi se izločujejo iz tega kulturnega razvoja razni ovirajoči in škodljivi elementi. Liberalizem izginja iz javnega življenja in čas ni daleč, ko ne bo niti ene liberalne občine več v nekdanji takorazvpiti vipavski dolini.

Pri tem naravnem razvoju pa stopa na dan v čedalje določnejših črtah kot najpogubnejši sovražnik — naše liberalno učiteljstvo. Naše učiteljstvo je z nekaj častnimi izjemami skoro vse liberalno. Za Slomekovo zvezo niti poskusov ni. Učiteljstva pa ni malo. Dolina šteje šestnajst šol in trideset učnih moči.

Sedež učiteljske liberalne sile je v trgu Vipava, zato se javlja tudi tu najizrazitejša značaj učiteljskega liberalizma. Ne bomo se dotikali za zdaj njihovega gospodarskega delovanja: Puhove posojilnice in hirajoče Mercinove vinarske zadruge (sam Bog ve, čemu ji je država dala 4000 K podpore!), ker je brez pravega pomena, niti njihovega dela za šolo — da se ognemo očitku denuncijantstva — pač pa hočemo njihovo »kulturno« delo za ljudstvo razkriti.

Naš učiteljski liberalizem je dosegel višek ob občinskih volitvah v Vipavi. Kako se je agitiralo zlasti od strani Mercine, kako se je delalo v komisiji, pustimo na strani. Le to konstatiramo, da so sedeli v volilni komisiji štirje učitelji, župan (bivši orožnik), nek pisar in Franc Andlovic, pošten kmečki mož, edini pristaša S. L. S. Volilni lokal je bil v šolskem posloplju, skratka: volitev se je vršila v okrilju učiteljev.

Ze velike nepostavnosti, ki jih je zakrivila komisija, kvalifikujejo liberalno inteligenco. Pri skrutinju je namreč zmanjkala ena važna in odločilna glasovnica prvega razreda. Ona bi odločila popolno zmago S. L. S. Komisija sama je konstatirala, da je ni.

Pa kaj se je zgodilo? Predno so postavili volivne akte in zapisnik, so šli zvečer na ulice trga demonstrirati. Našega moža so komaj domov spravili; šele potem, ko so mu ponovno zagotovili, da bodo vse po pravici spisali in mu dali v podpis, se je odstranil. Tisti večer, ko bi imela komisija svoje delo dovršiti in bi po pravici morala razglasiti zmago S. L. S., je po trgu demonstrirala nahujskana množica in med njo je bila tudi učiteljska inteligenca. Andlovic je pa dobil šele tretji dan po demonstracijah zapisnik v podpis. Zanesel se je na poštenje treh učiteljev in župana, in je podpisal. Dne 23. november je bil pa sodni dan!

Na uradnem dnevu k. kr. okrajnega glavarstva se je konstatiralo, da zapisnik ne omenja ene zgubljene glasovnice in tudi število glasovnic prvega razreda je bilo polno. Zapisnik je bil torej falzificiran in ena glasovnica vrinjena. Konstatiramo: C. kr. vlada je bila nalagana, naša stranka osleparjena v tako odločilni volitvi, pošten mož, ki je zaupal besedi učiteljev in župana, pa prevaren; krono temu so pa postavili v hrupni demonstraciji proti pošteni ljudski stranki. V ospredju vsega tega pojava pa stoji seveda liberalni učitelj!

V dolini imamo zvečine lepa šolska poslopja, letos na primer sta se sezidali šoli v St. Vidu in Vrabčah, ki sta kras kraja. A imamo tudi lepe stroške za te šole. In tega se kmet grenko zaveda. Učitelji zahtevajo povišanje plač, kar bo težko leglo na rame kmeta — in zavest kmeta bo še grenkejša. Vprašamo pa, kaj se bo dvignilo enkrat iz te najgorenje zavesti, ko bo kmet spoznal, da se v palačah, ki jih sedaj tako požrtvovalno gradi, goji najstrupenejši dihal liberalizma, ki preti upropasti kmeta ne samo gospodarsko, ampak tudi moralno!

Dnevne novice.

+ **Zmaga S. L. S.** Včeraj smo poročali, da je biser kranjske dežele Bled pri občinskih volitvah volil S. L. S. Danes pa prihaja poročilo, da se je liberalcem pri občinskih volitvah podrla njihova dosedanja trdnjava Ziri na Notranjskem. Tja je prišel reševati liberalizem Adolf Ribnikar tako kot v Kostanjevici, Dobričah in v Mokronogu in tako nerodno kot v teh krajih je opravil tudi v Žireh. Kamor pride Ribnikar na deželo, se za liberalce vse podere. Dosedaj sta v Žireh seštetu prvi in drugi razred. V obeh je zmaga S. L. S., če je tudi neki liberalce z mize komisije pobasal mnogo naših glasovnic. Skoro gotovo je tudi v III. razredu S. L. S. zmagovita. — Tudi pri občinskih volitvah v Stari Loki je zmaga S. L. S.!

+ **Občinske volitve na Dovjem.** Iz Mojstrane smo dobili naslednjo brzojavko: Sinoči je bilo po živahni agitaciji in mnogoštevilni udeležbi izvoljenih v občinski odbor na Dovjem 18 slovenskih odbornikov: 11 pristašev S. L. S., 5 gospodarjev brez politične barve, 1 liberalce in 1 socialni demokrat.

+ **Kanonično vmeščen** je bil danes č. g. Frančišek Zorko, kaplan pri sv. Petru v Ljubljani, za župnjaki Čatež ob Savi. — Na njegovo mesto je dekretiran č. g. Frančišek Vrhovec, kaplan v Žirih.

— **Trije cerkveni knezi na Sv. Gori.** V sredo, dne 29. novembra, so prišli na Sv. Goro pri Gorici: Prevz. metropolit in nadškof goriški dr. Frančišek B. Sedej, dr. Anton Mahnič, škof na Krku, in dr. Anton Bon. Jeglič, škof ljubljanski.

— **Ogenj v Gorici.** V sredo ob kakih tri četrt na dvanajst je začelo goriti v hiši vinskega trgovca Bolaffia v Gorici. Ogenj je uničil poslopje, v katerem je bilo pod streho spravljeno seno, spodaj pa več sto praznih sodov. Ognjegasci so prišli na lice mesta pol ure pozneje, ko je ogenj izbruhnil. Škoda bo okrog 3000 kron. Kako je ogenj nastal, se ne ve.

— **Vojaške vesti s Primorskega.** Iz Gorice: Začetkom leta 1912 se bodo na Goriškem izvršile važne vojaške spremembe. 4. bataljon 47. pešpolka, ki se sedaj nahaja v Korminu, se vrne v Gorico; v Krmin pa pridejo lovci iz Tolmina. Na novo prideta na Goriško dva nova ogrska polka ter se nastaneta takole: en bataljon 19. pešpolka se nastani v Tolminu, dve stotniji in bataljonski štab v Kobaridu, ena stotnija v Volčah, ena pri Sv. Luciji, in Sežano pa pride en bataljon 19. pešpolka. Mažarski polk št. 23, ki je sedaj na Dunaju, pride v Trst. Ta polk se rekrutira v Budimpešti. Tržaški polk št. 97 odide na Hrvaško, in sicer se nastaneta dva bataljona v Belovaru, eden pa v Karlovcu. V Kojško v Brdih pride stalno poveljstvo 1. bataljona in ena stotnija polka št. 47 iz Gorice ter oddelek strojnih pušk. V Biljano v Brdih pa pride dve stotniji 47. pešpolka. Iz Beljaka pride v Tolmin ena gorska baterija gorskega topničarskega polka št. 3. Z dnem 5. marca se v Tolminu ustanovi nova brigada št. 94. Na Primorsko pridejo dalje štiri nove stotnije kolesarjev, in sicer: ena v Krmin, ena v Gradško, ena v Tržič in ena v Rovinj. Vsaka teh stotnij šteje 130 kolesarjev in vsaki je priklopljen en oddelek strojnih pušk, ki se prevažajo na kolesih. Vsaka stotnija dobi na razpolago dva avtomobila za osebno, dva za prevozno službo. Te dni pride v Gorico iz Fischamenda stalni zrakoplovni oddelek z več aeroplani. Iz Gorice bodo delali va je po celem jugu. Na Rojce ne sme odsej več noben civilen zrakoplovec. Nekaj vojakov zrakoplovnega oddelka je že v Gorici.

— **Razprava proti lekarnarju Mataušku,** ki je napadel bana Tomašiča, se vrši sedaj v Zagrebu. Kot priča je bil zaslišan tudi ljubljanski lekarnar M. Margetschläger iz Ljubljane, ki je izjavil, da mu je Mataušek, ko je bil pri njem farmacevt, poneverjal.

— **Blagoslovljenje temeljnega kamna za novo cerkev v Gorici.** V soboto ob 11. uri dopoldne se bo vršilo slovesno blagoslovljenje temeljnega kamna za novo cerkev Srca Jezusovega, katero zgradi na stavbišču, ležečem v ulici Leoni, poseben odbor. Slovesno blagoslovljenje bode izvršil knez nadškof dr. Sedej. Prisostvovala bode ti slovesnosti več dostojanstvenikov, med njimi tudi tržaški namestnik princ Hohenlohe.

— **Za župana na Sušaku** je končno od vlade potrjen dr. Domazetovič.

— **Kuga na gobcu in parklji,** katera se je iz sosedne Stajerske zanesla v kamniški okraj, še ne ponehuje. Kriv je temu največ promet, potem katerega se živali posrednje okužijo. Z name-

nom, da se razširjenje kuge prepreči, vendar pa se obdrži vsaj prodaja živali na domoh pod veljavnimi predpisi kot dopustna in da se ne ustavi sploh vsak promet z živino, prepovevta se za sedaj živinska sejma v Kamniku dne 4. decembra in v Mengšu dne 13. decembra t. l.

— **Občinske volitve na K. 41.** Na Krki je bil pri županski volitvi izvoljen dosedajni župan s 13 glasovi proti 12. Pomagal mu je judežev glas enega odbornika, ki je le po milosti S. L. S. prišel v odbor, potem pa sramotno stran-ko izdal. Župan bo torej zopet znani Borštnikov Jožek, ki se je že večkrat bahal, da je v resnici on sam župan, ne pa Poljanec, ki zna komaj svoje ime podpisati, čeprav se bahato imenuje lesotrzec in veleposestnik. Kakšno je njegovo veleposestvo in njegova lesna trgovina, o tem imajo ljudje svoje misli in najbrž tudi on sam. Kakšna baharija je bila pred volitvami, da bodo v vseh razredih zmagali, toda volitev je pokazala, da ima S. L. S. večino volilcev na svoji strani, ne pa liberalna, ki se včasih imenuje tudi »kmečka«, pa je v resnici samo stranka liberalnega Joška, ki ima velik dobiček od županstva.

— **Velik dobrodelni koncert** v Trstu priredi dne 7. decembra »Dijaško podporno društvo« na korist revnim slovenskim dijakom tržaških srednjih šol. »Dijaško podporno društvo« v Trstu letos le težko zmaguje svoje rodoljubno delo, ker je število slovenskih dijakov v Trstu ogromno naraslo in jih mora podpirati s hrano, obleko, knjigami, šolnino itd. Zato se povsod z veseljem pozdravlja to dobrodelno prireditve, ki bode tudi po svojem umetniškem užitku prekosila vse enake prireditve, kar jamči požrtvovalno sodelovanje odličnih oseb poznanih na glasbenem polju.

— **Skrbite za ptice pozimi!** Bližajoča se zima dela tudi našim drobnim pevcem preglavice. Hrana, ki so je poleti imeli povsod dovolj, jim odpade. Kje dobiti nadomestek? Brez denarja in posebnega truda jim ga sami lahko preskrbimo. Pri vsaki žemlji, pri vsakem kosu kruha odpadejo drobtinice, ki se pometejo in vržejo v peč. Ali bi se ne dobil pri vsaki družini eden, ki bi te pobiral in z njimi postregel pticam? Zlasti otroke naj bi se navajalo na to dobro delo. Tudi kdor ima v sobi ptičke ima lahko nabiranje za naše zimske goste. Njegovi pevci, ki žive v izobilju, razmetavajo hrano po pesku v kletki in po preprogah. Mesto da bi se to proč vrglo, naj se nastavi na kraju kjer se hrani ptice, ki si bodo same izbrale zrno iz peska. Pa tudi drugod se dobi vedno dosti prilike, da se nabere dovolj hrane za stradajoče ptice. Zato naj vsak po svoji moči skrbi, da se ohrani te živalice čez zimo, da bodo v prihodnjem letu kmetu in vrtnarju pokončavale gosenice in drugo škodljivo mrčes.

— **Ustanove za invalide in hiralce.** Za leto 1911 se bodo podelile sledeče Karol baron Wurzbachove cesarice Elizabete ustanove za invalide in hiralce: a) tri ustanove po 120 K za Ljubljano; b) tri ustanove po 60 K za rojake iz Kamnika, Homca in Jarš, in c) tri ustanove po 60 K za rojake iz Vintarjevca v občini Šmartinski pri Litiji. Te ustanove oddaja gospod Alf. baron Wurzbach, in sicer one za Ljubljano po nasvetu deželnega odbora kranjskega, ustanovo za Kamničane, Homčane in Jaršane po predlogu župana v Kamniku in ustanove za Vintarjevčane po predlogu županstva občine Šmartno pri Litiji. Pravico do teh ustanov imajo v prvi vrsti ubožni c. in kr. vojaški invalidi iz imenovanih krajev od stražmojstra ali narednika nizzdol, ki so lepega vedenja in vsled v vojni zadobljenih ran nezmogni, da bi se sami mogli preživeti. Ako bi se za omenjene ustanove ne zglasilo zadostno število c. in kr. vojaških invalidov z opisanimi lastnostmi, tedaj imajo pravico do njih tudi drugi reveži iz imenovanih krajev, ki so lepega vedenja in se radi boleznii in starosti ne morejo sami preživeti. V obeh slučajih je dokazati s posebnimi občinskimi, po c. kr. političnemu oblastvu potrjenimi spričevali neomadeževanost prosilcev. Prošnje je vložiti prosilcem iz Ljubljane, drugi prosilci pa naj vložijo prošnje vsaj pri županstvu svoje občine, in sicer najkasneje do 10. decembra 1911.

— **Od ljudskošolske službe.** C. kr. deželni šolski svet je dopustil učiteljsko kandidatino Teodoro Erben k brezplačni šolski praksi na nemški zasebni dekliški osemrazredni šoli. — Mesto obodile učiteljice Hedvike Schwikert je imenovana učiteljska kandidatinja Olga Kalinger za supletinjo v Tržiču. — Supletinja Ana Vadnal v Domžalah je imenovana za začasno učiteljico v Suhorju.

— **Veliko dobrega vina,** belega in rdečega imajo na prodaj vinogradniki pri sv. Trojici na Dolenjskem ob šentjanški železnici. Kupci iz Ljubljane in drugod, pridite ponj sedaj, ker na zimo in spomlad se bo vino še bolj podražilo. Obračajte se v tej zadevi na vinogradnike same ali na Hranilnico v Tržišču, ki vam rada navede imena vinogradnikov.

IZPRED GORIŠKEGA POROTNEGA SODIŠČA.

Gorica, 29. nov.
Danes ob pol treh zjutraj se je končala razprava proti Alojziju Fantuzziju in Angelu Braulinu. Fantuzzi je bil obsojen na 18 mesecev težke ječe, Braulin pa je bil oproščen, ker se mu ni moglo dokazati, da bi bil on nagovarjal Fantuzzija k zločinu.

ZVEZA „ORLOV“

vabi k

— PREDSTAVI —

ki jo priredi ljubljanski O li v Ljudskem domu na čast k občnemu zboru v Ljubljano došlim bratom v nedeljo, dne 3. decembra 1911

Spored:

1. Alegorija.
2. Narodna igra s petjem v petih dejanjih:

REVČEK ANDREJČEK

Osebe:

Gospod Zvitorg, bogat zasebnik . . .	P. Dostal.
Gospod Planinec, njegov prijatelj . .	Vukšenič.
Jože Jeklen, posestnik in župan v Bohinju . . .	Iv. Peterlin.
Ana . . .	Praprotnikova.
Franica . . .	Bonačeva.
Jerica . . .	Sadarjeva.
Spela . . .	Pardubskyjeva.
Nena, stara ubožica . . .	Pavšekova.
Pavel njen sin, vel. hlapec . . .	V. Rozman.
Anže . . .	A. Jeločnik.
Šimen . . .	Jager.
Nosan, občinski birič . . .	Kimovec.
Grešnik, posestnik in Jeklenov sosed .	Av. Jeločnik.
Lovro Domen, gostilničar v St. Janzu .	Iv. Sajovic.
Ivanka, natakariča pri Domnu . . .	Vrhovčeva.
Andrejček . . .	Rud. Vrančič.
Matija . . .	Pavlin.
Janez . . .	Svetličič.
Strel . . .	Kordin.
Logar . . .	Novak.
Hlapci in dekle pri Jeklenovih . . .	Lovci in kmetje.

Dejanje se vrši v Bohinju v sedanji dobi.

Začetek točno ob 6. uri zvečer.

Prodaja vstopnic v trafikah g. Soukala Pred škofijo in na večer predstave pri blagajni v Ljudskem domu od 5. ure dalje.

Cene prostorov: Parter: I, II. vrsta 3 K. III., IV., V. vrsta 2 K. VI., VII., 1.50. VIII., IX., X. 1 K. Galerija: I. vrsta 1.20 K. II. vrsta 1 K. III., IV. vrsta 70 vin. V. vrsta 50 vin.

Balkon 1 K. Zofa v parterju 1 K. Stojšče 30 vin.

Draginjo, ki tako zelo tlači vse sloje, je mogoče znatno olajšati z umnim gospodarstvom v kuhinji.

Najboljšega učitelja za umno kuhinjsko gospodarstvo imamo v knjigi:

»SLOVENSKA KUCHARICA«,

katero je priredila S. M. Felicita Kalinšek.

Knjiga se dobi in naroča v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

KITAJSKA REVOLUCIJA.

Kakor smo že poročali, so cesarski vojaki 29. t. m. ob 10. uri zvečer po hudem boju z vstaši vdrli v Hanjan. Boj je bil pravo klanje. Cesarski vojaki niso poznali nobene milosti. Z bajoneti so morili ženske in otroke. Pomorili so cele rodline in zažgali mesto.

Slovanski vestnik.

sl Nova politična stranka na Ruskem. Kakor peterburški list »Sviet« poroča, se organizira na Ruskem nova politična stranka, ki bode odločno antisemilitična. Nje glavni program bode: rešitev židovskega vprašanja na Ruskem in boj zoper prodiranje židov. Osebe, ki novo stranko organizirajo, so prej pripadale k stranki oktobristov, toda ker je ta stranka zoper žide premalo odločna, so se od stranke oktobristov ločile. Program nove antisemilitične stranke je izdelal bivši oktobrist E. J. Matern.

sl Slovanska enciklopedija. Odbor moskovskega »Društva slovanske kulture« je pri zadnji seji sprejel predlog F. V. Kaškarova o izdaji slovanske enciklopedije, v kateri se bode opisala natančno Rusija in vsi slovanski narodi. Namen dela je, združiti ruske učenjake s slovanskimi tovariši, ki so raztreseni po vseh državah zapada. Društvo je hkrati sklenilo izdati zbornik, ki bode posvečen vprašanju slovanstva in nacionalizma.

sl **Srbsko zadružništvo v Dalmaciji** je v zadnjih treh letih, odkar obstoji srbska zadružna zveza za Primorje, zelo napredovalo. Spočetka je bilo v zvezi le 17 rajfaiznovk in 5 meščanskih (Schulze-Delitsch) denarnih zavodov, koncem leta 1910 je bilo pa že 33 rajfaiznovk, 9 meščanskih denarnih zavodov, 2 oljarski zadrugi in 1 ribiška, skupaj torej 45 zadrug s 1570 člani. Povprečno ima vsaka zadruga po 54 članov. Deleži so narasli za 120.000 K, rezervni fondi pa za več nego 77.000 K; hranilne vloge so se zvišale za nad en milijon kron, posojila zadružnikom pa znižala za krog 20.000 K. Čisti imetek zadružnikov znaša 8.646.585 K 50 h. Na poedinu zadrugo pride 298.158 K čiste premoženja, na posameznega zadružnika pa 5507 K. Zadruge delujejo tudi na kulturno-moralnem polju ter so tekom treh let priredile 84 predavanj. Zadrugne knjižnice imajo mnogo nad 2000 knjig in 108 listov.

Ljubljanske novice.

Ij »Ljudski oder« uprizori na praznik dne 8. decembra ob pol 8. uri zvečer izvirno noviteto Silvin Sardenkovo »Mati svetega veselja«. Delo je izborno nastudirano in so vse dekoracije nove, naročene nalašč za to igro. Vstopnice se dobe od danes naprej v predprodaji v Katoliški Bukvarni. Ker se kaže za igro veliko zanimanje, naj si vsakdo preskrbi pravočasno vstopnico.

Ij »Mati svetega veselja«, Silvin Sardenko. O tem novem delu smo prejeli še drugo oceno, ki ocenjuje pesništvo s stališča mistike in svetopisemske poezije. Priobčimo jo v kratkem.

Ij **Najslavnejši Miklavžev večer** priredi vsako leto v veliki dvorani hotela »Union« glasbeno društvo »Ljubljana«. Na podlagi dosedanjihkušenj bo letošnji Miklavžev večer, ki se prične v torek, dne 5. t. m. točno ob 7. uri zvečer, še lepše aranžiran kot vsi dosedanji, točno bo skrbjeno za red pri sedežih. Letos otroci brez spremstva odraslih ne bodo imeli pristopa. Letos sodeluje pri aranžiranju večera več slovenskih slikarjev. Novo vpriporitev je priredil slovenski pisatelj F. S. Finžgar, in sicer tako krasno, da bo Miklavž res vse udeležence presenetil. Odbor se ni strašil ogromnih stroškov, ki so narasli z novimi naročili. Vstopnina ostane takakakoršna je bila lani: Za mize od štev. 1 do 8 za odrasle 2 K, za otroke 1 krona, pri vseh ostalih mizah v dvorani za odrasle 1 K, za otroke 40 vin. Mize bodo letos aranžirane po dolgem, da bo spreved Miklavžev lepši in strogo zastražene po rediteljih. Na galeriji za odrasle 40 vin., za otroke 20 vin. **Sedeži se bodo dobili od nedelje dalje v trafikah »Union«. Oni, ki žele, da Miklavž njihovim družinam kaj prinese,** naj pošljejo dobro zavita darila v torek od 1. do 4. ure popoldne v veliko dvorano »Uniona«. Na darilih naj bo natančen naslov in pri darilih za odrasle velika črka A. pri darilih za otroke pa velika črka B. Oni, ki kupijo sedeže do torka popoldne, naj na darila zapišejo tudi ali imajo prostor pri prvi vrsti sedežev ali pa pri drugi vrsti, da se olajša razdelitev. Posebnih vabil za ta večer tudi letos ne bo. Občinstvo je tem potom vabljenonajvljudneje. Tiste gospode, ki bi blagovolili za Miklavžev večer odboru za razdelitev med otroke kaj podariti, prosimo, da darove blagohotno prinesejo v torek od 1. do 4. ure popoldne v veliko dvorano »Uniona«.

Ij **V slovo in spomin** preblagorodnemu g. vladnemu svetniku in dosedanjemu svojemu ravnatelju dr. J. Bezjaku je priredil učiteljski zbor večerni banket, včeraj 30. novembra »pri Rimljanu« na Rimski cesti. Ves večer je bil odkrit izraz udanosti in spoštovanja, ki ga je g. ravnatelj užival in v popolni meri zaslužil v svojem učiteljskem zboru. Danes pa je praznoval ves zavod c. kr. II. državne gimnazije slavnostno odhodnico svojega ljubljenskega predstojnika. Osmošolec, Ivan Stanonik, je v toplem govoru izrekal zahvalo za očetovsko vodstvo, ki je z njim gospod ravnatelj vodil in vladal svojo mladino, ki mu v tem slovesnem trenutku priznava, da je šestokrat kaj zagrešila, a vselej iz lahkomiselnosti, nikoli ne iz hudobije. Gorka beseda in navdušena pesem je ravnatelju prevzela srce. Težko se je poslavljaj in priporočal mladini ljubezen do Boga, do ožje in širše domovine, pa tudi ljubezen do staršev in predstojnikov. S trikratnim klicem slava presvetlemu vladarju in s cesarsko pesmijo, se je zaključila slavnostna odhodnica. Dijaštvo je prirejalo odhajajočemu ravnatelju priskrbi ovacije. Slovo je bilo genljivo. Kdor je tako lju-

bil šolsko mladino in bil ož nje tako ljubljen, kakor g. ravnatelj dr. Bezjak, takega slovo je velika žrtev in ločitev blagoslovi mogočni Bog! Oni, ki so ga povišali sedaj, naj ga povišajo tudi v bodočnosti in kakor so ga nam vzeli, tako naj ga nam v prihodnosti zopet vrnejo.

Ij Umrl je Josip Pintar, uradnik knjigovodstva K. T. D. v Ljubljani. Pogreb bo jutri popoldne ob pol treh iz deželne bolnišnice. N. v m. p.!

Ij Vinsko klet pred škofijo šte. 1 je gospa Jegličeva prodala restavracijo južnega kolodvora gospodu Schreyu.

Ij Kap je zadela bivšega okrajnega tajnika Josipa Adamiča. Prepeljali so ga v deželno bolnišnico.

Ij Obstreli se je. Sinoči se je trgovski sotrudnik Drago Mittermayer domov gredoč s flobert-pistolo nekaj igral in vpraševal svojo izvoljenko, »kako se hoče ustreliti«. Pri tem se mu je pištola sprožila in mu je šla krogličica v levo oprsje blizu srca. Takoj po nesreči je njegov prijatelj poklical rešilni voz, s katerim so ponesrečenca prepeljali v deželno bolnišnico.

Ij Umrl so v Ljubljani: Angela Klopčič, hči železniskega delavca, dve leti. — Edvard Veretik, delavec, 15 let. — Janez Košnjek, poljski dninar, 21 let. — gosip Papler, posestnikov sin, 19 let.

Ij Pogreša se od včeraj 34letna služkinja Terezija Kovačič iz litijskega okraja. Navedenko je gospodinja nekam poslala, odkoder se ni več povrnila. V stanovanju je popustila obleko in hranilnično knjižico. Kovačič je bila v zadnjem času nekako zmešana in se je bati, da bi se ji ne bila pripetila kakšna nesreča.

Ij Umrl je v deželni bolnišnici Jožef Papler, doma iz Besnice št. 47 pri Kranju, star 19 let. Pripeljali so ga dne 31. avgusta v deželno bolnišnico, ker ga je 20letni fant Janez Kalan tako po glavi udaril, da mu je počila lobanja.

ZMAGA MONARHISTOV NA ŠPANSKEM.

Pri občinskih volitvah na Špan-skem, so zmagali večinoma monarhisti. V Madridu bode v novem občinskem svetu 28 monarhistov in 22 republikancev. Preje je bilo 25 zastopnikov vsake stranke. Tudi v Valenciji so zmagali monarhisti. Posebno važen je izid v glavnem mestu Madridu, kjer bodo imeli monarhisti odločno večino.

Uradniške predloge.

Službena pragmatika, ki jo je predložila vlada včeraj poslanski zbornici obsega tudi določbe glede časovnega napredovanja državnih uradnikov. V nastopnem naj navedemo najvažnejše določbe te predloge.

Vsaakega uradnika se more vsakoletno kvalificirati v zato imenovani petčlanski komisiji ter se kvalifikacijo sklepno označi z »ausgezeichnet«, »sehr gut«, »entsprechend« ali »minder entsprechend«. Ta red se posamezniku prijavi in ima vsak uradnik tudi pravico do vpogleda v vso detajlno kvalifikacijo, katera se tudi lahko prepiše.

Postranske službe sme uradnik le opravljati, ako se skladajo z ugledom njegove službe in ga ne ovirajo pri vršitvi njegovih uradnih dolžnosti. Uradnik pa ne sme biti član načelstva, upraviteljstva ali nadzorstva bodisi pri akcijskih družbah, bodisi pri drugih pridobitnih zadrugah ali društvi razven če je to v državnem interesu ali če zasleduje društvo humanitarne namene ali gospodarske koristi javnih uradnikov.

Vsaakoletno ima uradnik pravico do dopusta v sledeči najmanjši izmeri:

Službe obseg v	v skupini				
	A	B	C	D	E
1. let					
XI. čin. razredu	—	4	6	6	6
X. " "	3	5	6	7	9
IX. " "	7	7	7	9	—
VIII. " "	7	—	—	—	—

Praktikanti s popolno visokošolsko izobrazbo dobivajo adjutum letnih ti-soč kron, vsi ostali 600 K. Po poldrugoletnem zadovoljivem službovanju se jim poviša adjutum za letnih 200 K.

Vsi uradniki se razdelijo v pet skupin po predštudijah, ki so predpisani za vsprejem v določeno kategorijo, in si-ecer:

Skupina A s popolno srednje- in visokošolsko izobrazbo (juristi.)

Skupina B s popolno srednje-šolsko izobrazbo ter visokošolskim tečajem in prestalim državnim izpitom za vseučilišče (geometri).

Skupina C s popolno srednje-šolsko izobrazbo (računski uradniki, carinski uradniki).

Skupina D s spodnjo srednjo šolo ter prestalim strokovnim izpitom (davčni uradniki).

Skupina E s predizobrazbo, ki presega izobrazbo ljudskih šol.

Napredovanje pa je sledeče:

Za	ako služi kot uradnik	
	več	manj
kot 15 let		
praktikante	14 dnij	—
uradnike XI., X. in IX. čin. razreda	14 dnij	3 tedne
uradnike VIII. in VII. čin. razreda	3 tedne	4 tedne
višje uradnike	4 tedne	5 tednov

Od tega napredovanja so izključeni oni, ki dosežejo 60. leto starosti in 35. službeno leto.

Praktikanti se imenujejo uradnikom, in sicer tam kjer je prvo nastavljanje v IX. čin. razredu, po osmih letih, v skupinah A, B in C po 3. letih ter v skupinah D in E po štirih letih.

Glede uradnikov, ki so takrat, ko stopi ta predlog v veljavo, že nastavljeni pa se določa sledeče:

Posamezniku se šteje čas, ki ga je odslužil v zadnjem (sedanjem) činovnem razredu, v časovno napredovanje. Ako je pa imel kdo ob zadnjem imenovanju več službenih let kot jih predpisuje ta predloga, se mu všteje oni čas, do najvišje izmere petih let, zato, da pridobi višjo plačilno stopnjo višjega činovnega razreda. Čas, ki ga je kdo odslužil v najvišji plačilni stopnji sedanjega plačilnega razreda, se posamezniku všteje za dosego druge plačilne stopnje višjega čin razreda.

Vsled časovnega napredovanja napreduje uradnik le v prejemkih (plača in aktivitetna doklada) ne pa tudi v svoji službeni lastnosti.

S tem je vlada le deloma ustregla stremljenjem uradniških organizacij in je vprašanje, se bodo li slednje s to predlogo zadovoljile.

Telefonska in brzojavna poročila.

HRVATSKO - SLOVENSKI KLUB.

Dunaj, 1. decembra. Danes se je vršila pod predsedstvom poslanca dr. Šusteršiča seja Hrvatsko-slovenskega kluba. Razpravljalo se je obširno o nameravanem vodnem zakonu in soglasno konstatiralo, da alpska železnica ni deželna, katere klub zastopa, prinesla nobenih posebnih koristi. Zato se je obnovil sklep, da južne dežele zahtevajo primerno kompenzacijo, ako se severni zgrade nameravane vodne ceste. Obenem se je načelstvo pooblastilo, da stori energične korake, da se to stališče kluba tudi uveljavi.

ZBORNICA.

Dunaj, 1. decembra. Danes je na vrsti več vladnih predlog, o katerih se mora vršiti prvo branje. Zdaj se vrši debata o izpremembi § 47. obrtnega reda in je kot generalni govornik contra govoril poslanec Biankini. Na vrsti so potem prva branja zakona o razdelitvi parcel, izpremembi brambnega zakona, dve predlogi glede olajšanja pristojbin za Dalmacijo in druge. Vlada je vrh-tega predložila tudi zakon o službenem razmerju sodnega uradništva.

ODSEK ZA DRŽAVNE USLUŽBENCE.

Dunaj, 1. decembra. Odsek je vzel v razpravo časovno napredovanje in službeno pragmatiko uradništva, kakor jo je predložila vlada. Minister za notranje zadeve baron Heinold je izjavil, da bo vlada napela vse sile, da se zakon čimprej uveljavi, ako bo seveda tudi odsek s primerno vnemo in hitrostjo delal. Sprejel se je predlog poslanca Šmerala, da se pri nastavljanju uradnikov ne sme vlada ozirati ne na politično, ne na konfesionalno in narodno prepričanje uradnikov.

NOVO POSOJILLO.

Dunaj, 1. decembra. Govori se, da namerava vlada zbornici predložiti zakon, s katerim zahteva emisijo premijskega posojila v višini 50 milijonov K.

DRŽAVNA PODPORA ZA VSESOKOLSKI ZLET.

Dunaj, 1. decembra. Ministrstvo javnih del je naklonilo pripravljalnemu odboru za vsesokolski zlet, ki se vrši prihodnje leto v Pragi, 10.000 kron podpore z izrecno pripombo, da se ta svota porabi le za propagando za pri-tegnitev tujcev.

OBSODBA NJEGUŠEVA.

Dunaj, 1. decembra. Napadalec na iustičnega ministra Hochenburgerja, Njeguš je bil obsojen na 7 let ječe.

SHOD ZA SLOVENSKO VSEUČILIŠČE.

Praga, 1. decembra. Tu se je včeraj vršil shod za slovensko vseučilišče. Navzočen je bil tudi rektor Celakovski.

LAŠKE OPERACIJE V RDEČEM MORJU.

Perim, 1. decembra. Ena laška bojna ladja je bombardirala trdnjavo Šeid-Said in vojašnico v Moki v Yemenu. Ker je Šeid-Sad velikega strateškega pomena, se ne ve, kaj bo k temu koraku pookla Anglija, ki ima ondi svoje interese.

Razne stvari.

Morilec kneza Trubeckega blazen. Iz Novega Čerkaska se poroča, da so izvedenci izjavili, da je umoril Kristi kneza Trubecka v blaznosti, daši je zdaj normalen. Sodišče je nato morilca oprostilo.

Vajenec poneveril 50.000 frankov. V Curihi je pobegnil bančni vajenec Rudolf Kupper, ki je poneveril 50.000 frankov. Poneverjal je že več časa zato, da je spekuliral.

Sedemletni komponist. Iz Rennesa na Francoskem se poroča: Tukajšnji sedemletni René Grullot, sin pošnega uradnika, je pravo čudo. Eno leto že igra na glasovirju lastne simfonije, sonate in fuge, ki jih potem napiše. Komponiral je že tudi celo vrsto skladb za violino in glasovir. Skladbam 7 letnega Grullota se čudijo profesorji konservatorjev, ki smatrajo 7 letnega dečka za glasbeni ženi.

800 milijonov rjavih hroščev uničenih. Ogrska stolica Abani je letošnjo spomlad razpisala nagrade za uničenje rjavih hroščev. Ko so sklenili račune o izplačanih nagradah, so doznali, da so izplačali 92.000 K, kar dokazuje, da so uničili 800 milijonov hroščev.

Legar v srbskem časniškem kazinu. V časniškem kazinu v Kragujevacu je obolela na legarju kuharica. Njena hči, ki je prevzela materine posle, je kmalu nato sama obolela in umrla. Pet častnikov, ki so jedli v kazini, so istotako oboleli na legarju. Poročnik Lazarevič je že umrl, dva stotnika, nek nadporočnik in nek vojaški uradnik pa leže težko bolni.

Vodja kitajske revolucije v Londonu. V Londonu se je mudil zadnje dni voditelj kitajske vstaje. Za njegovo bivanje so vedeli samo njegovi ožji prijatelji. Dr. Šunjatsen je mnogo občeval z bogatimi bankirji, višjimi častniki in lastniki ladjedelnic. Iz Kitajske je vsaki dan dobival obsežne brzojavke. Dogodki v domovini so spremenili mladega moža v zmučenega starca. Obiskoval je samo nek panoptikum in gostilno, kjer je obedoval. V panoptiku je nekega dne obstal pred kitajsko podobo iz vojske, nakar mu voditelj reče: »To je Šunjatsen, največji kitajski puntar!« Šunjatsen se je nasmejal ter odšel hitro naprej, da bi ne bil spoznan.

Čehi na Zgornjem Avstrijskem. Listi poročajo, da kupujejo češki kmetje posestva na Zgornjem Avstrijskem. Tako je v zadnjem času prešlo 130 posestev v češke roke. V enaki meri se naseljujejo v zgornjeavstrijskih občinah češki trgovci. Toda tudi hipoteke na zg.-avstr. posestvih kažejo vedno večji vpliv čeških denarnih zavodov. Vzrok tem pojavom so na eni strani višje cene, ki jih plačujejo češki naseljenci za kmečke posestva, na drugi strani pa to, da češki denarni zavodi pod ugodnejšimi pogoji dobivajo posestva in prodajajo češkim interesentom.

Kriza rumunskih rafajznovk v Bukovini. Iz Črnovic poročajo, da je predsednik bukovinske deželne banke in zveze rumunskih rafajznovk, deželni poslanec dr. Lupu resigniral na svojo mesto in istočasno odložil tudi svoj deželnozborski mandat. Resignacija je v zvezi s krizo, v kateri so rumunske rafajznovke vsled ponesrečenih lesnih spekulacij dr. Lupu in ki bo tudi dovedla najbrž do konkurza rumunskih hranilnic. Z odpovedjo deželnozborskega mandata dr. Florea Lupu pa je ta mandat v okraju Storosinecu za rumunsko narodno stranko izgubljen, ker se je že pri zadnjih volitvah prodrl proti soc. demokratom z največjo težavo.

Koliko žrtvujejo Amerikanci za katoliške šole? Na shodu združenih katoliških društev države Pensylvania se je razpravljalo tudi o javnih in katoliških šolah. Konstatiralo se je, da je minulo šolsko leto obiskovalo 1 milijon 300.000 otrok katoliške šole. Združni komisar je povedal, da znašajo

letni stroški za šole 400 milijonov dolarjev in odpade na enega otroka 316 dolarja. Po tem računu prihranijo katoliški državi 41 milijonov dolarjev ali 205 milijonov kron. Vsak katolik mora plačati letno 445 dolarjev šolskega davka. Vsled tega odpade poleg gore njih 41 milijonov dolarjev še 66 milijonov dolarjev za »javne šole«. Na ta način plačajo katoliki v Združenih državah 107 milijonov dolarjev, kar znaša 535 milijonov kron. To je pač nepri-merno več, kot vse, kar dajo evropski katoliki za svoje šole.

Rudnik hrastovine. »Revue Forestiere de France« poroča, da so v Rusiji odkrili rudnik — ako se more tako reči — hrastovega lesa. Ta rudnik se nahaja v južni Rusiji; odkril ga je slučajno pred nekoliko tedni neki vele-trговец z lesom o priliki nekih del okoritu neke reke. Natančnejša preiskava je dokazala, da se v mali globokosti pod zemljo, na prostoru kakih 200 štiri-jaskih kilometrov, nahaja zakopan velik hrastov gozd. Izkopali so debela od 40 do 60 metrov višine v premeru 53 cm. Ta hrastovina je raznovrstne barve, rmenkaste, bledo - rdečkaste, modre in žolte. Srečni lastnik ceni, da izkoplje iz svojega rudnika najmanj 150.000 raznobarnih hrastov, ki jih bo možno izvrstno upotrebiti za naprave modernege pohištva.

Preganjanje katolikov na Portugalskem. V Lizboni so začetkom tega meseca ustrelili zahrbtno z nekega okna duhovna Marcelina Reis. Zločin, cev seveda niso prijeli. Duhovnik je bil civilno oblečen, toda tudi to ni moglo krotiti nasilne druhal. — »Times« poroča, da pusti policija v Lizboni politične jetnike med potjo v zapore pretepati od množice. Vojaško spremstvo jih ne brani. V Oportu je bilo 200 ujetnikov pri eni obravnavi obsojenih. Nad 50 jih je bilo ranjenih od ponesrečne druhal. Med jetniki je 13 duhovnov.

Bonapartistični dijaki so imeli v Parizu 27. t. m. zvečer shod, na katerem so sklenili poslati parlamentarni komisiji za zunanje zadeve peticijo, naj vlada ne podpiše prej nemško-francoske - maroške pogodbe, dokler ne bo končano francosko - špansko pogajanje. Dijaki so na to po boulevardih demonstrirali s klici: »Doli z Nemčijo!« na kar so se razkropili.

Kolera v Črnigori. Vsled nastopa kolere v Črnigori odredila je oblast peidnevno zdravstveno nadzorovanje vseh iz Črnegore prihajajočih tujcev. Vsi hotelirji in sploh vsi, ki oddajajo prenočišča ali stanovanja, so tedaj dolžni, vsako iz Črnegore došlo osebo takoj naznaniiti pri mestnem zglaševalnem uradu. Vsako sumljivo obolenje je nemudoma prijaviti. Prestopki proti tej odredbi se bodo ostro kaznovali, ker lahko privedejo do nedoglednih posledic.

Strašna rodbinska žaloigra. Šestkratni umor in samomor. V laškem delu New Yorka je delavec Ignacio Ploscha večino svojega zaslužka zapravil. Kljub temu, da je tudi žena delala, ni mogla preživeti številne rodbine. Umevno, da sta se mož in žena zato večkrat prepirala. Sprla sta se tudi 29. m. m. tako hudo, da sta se stepla. Ploscha se je tako razljutil, da je potegnil revolver, ustrelil svojo ženo,

3584

Knjigovoznica »Katol. tisk. društva« v Ljubljani javlja tužno vest, da je umrl nje zvesti uradnik gospod

Josip Pintar

učitelj v pokoju

ki je sinoči, dne 30. novembra, po dolgi, zelo mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče v 52. letu svoje dobe mirno zaspal v Gospodu.

Pogreb prebalega rajnika se vrši jutri, v soboto, dne 2. t. m. ob 1/2. uri iz deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Bodi mu ohranjen blag spomin!

Ljubljana, dne 1. dec. 1911.

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 1. decembra.

Pšenica za april 1912 11:31

Rž za april 1912 10:37

Oves za april 1912 9:84

Koruza za maj 1912 8:44

Efektiv trdno.

Kupujte le višjeale: »O korist obmeim Slovenem«

ot oke, taščo in dve sestrični. Morilec se je nato obesil.

Stavka pariških šoferjev. V Parizu stavkajo šoferji. Stavkuječi šoferji so pretepli tri šoferje, ki niso stavkali, in poškodovali avtomobile, ki so jih vozili.

Baronci pri hišni preiskavi zaplenili 130 000 kron. V Velikem Beeskereku je izreklo sodišče hišno preiskavo pri baronci Rajačič. Njeni sorodniki so jo nam eč obdolžili, da si je iz dedščine svojega očeta barona Csavosyja več prisvojila, kolikor bi si bila smela. Ob hišni preiskavi je zaplenilo sodišče 130 tisoč kron.

V zaporu se zažga. V Colbergu je v zaporu polila obleko s petrolejem in jo zažgala služkinja Ana Leucht. Na poškodbah je umrla. Obdolžena je bila detomora.

Prijeta roparska napadalec. V Parizu sta dva mlada zločinca napadla 70letnega slugo »Francoske banke« in mu iztrgala denarno vrečo. Neki kočijaž je letel za roparjema, ki sta nanj streljala iz revolverja, a ga nista zadela. Roparja so končno vjeli. aretirali in jima odvzeli njun plen 47.000 frankov.

Žrtv svojega poklica. V Lilleju je zdravil profesor Lepers nekega otroka, ki je umrl. Oče je zato obupal in je z revolverjskimi strelji profesorja nevarno ranil. Napadalec je pobegnil.

Dinar — pesnik. V Uneševu pri Strážu na Češkem živi Francišek Enke iz Lipskega, ki si svoj vsakdanji kruh služi z dnino. Enke je vsestransko izobražen mož in pozna nekoliko jezikov. Pred kratkim je spisal dramo pod naslovom »Der Tempelhauptmann«, katere dejanje je vzeto iz dobe razrušenja jeruzalemskega tempeljna. Te dni je Enke dramo izročil praškemu nemškemu gledališču, da jo spravi na oder.

Poseben dokument. Iz Kazana na Ruskem se poroča: Na Kaluginski gori so se sprli drvarji s svojim delodajalcem, ker jim je bojda krivično dnino izplačal. Drvarji so delodajalca radi tega tožili pri sodniji in kot dokaz svoje trditve so k sodišču prinesli v r t a, na katerih je njihov delodajalec svoje račune delal in »šihle« zapisal.

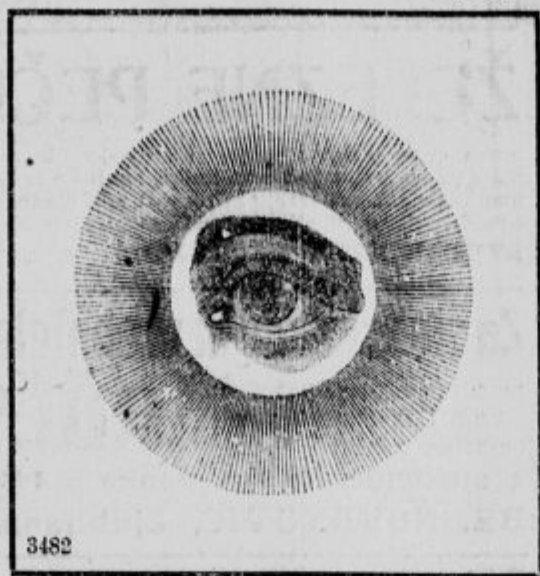
Neznani tujec. Iz Varšave se poroča: Okrajno sodišče v Novominsku je poslalo te dni uradno pismo pod naslovom: »Naj sprejme magistrat v Omsku« v mesto Omsk. Poštni uslužbenci v Omsku, kateri se bržkone na tuje besede premalo spoznajo, so z vso uradno vnemo iskali v Omsku »magistrata«, toda njegovega bivališča niso našli. Zato so poslali pismo nazaj in na ovoju se je podpisalo 15 uslužbenec pod sledečo opazko: »Bivališče magistrata (bržkone kakšnega inostranca) tu-uradno ni znano«.

Izpred porotnega sodišča v Novem Mestu

Pred novomeškim porotnim sodiščem se je moral zagovarjati Janez Kruh, 40 let star, rojen v Sori na Gorenjskem. Janez Kruh je bil svoječasno uslužben kot delavec pri gradnji železnice med Trebnjem in St. Janžem. Znan je bil z nekim Matijem Kočevarjem, posestnikom na Dolu pri Trebnjem. Nekako maja meseca t. l. je prišel Kruh iz zapora v Gradiški, ter se je toliko časa okrog potepal, da je konečno — menda julija meseca t. l. — prišel na Dule h Kočevarju, kjer je v času, ko so bili Kočevarjevi pri maši, zlezal skozi okno, kateremu je bil odtrgal mrežo, v Kočevarjevo stanovanje ter tam ukradel Luciji Kočevar denarja in nekoliko drugih reči, menda v skupni vrednosti 18 K. Pri tem vlovu je Kruha zasačila neka deklica, ki ga je poznala od prej, ker ga je večkrat videla pri Kočevarju. Kradel je tudi pri več drugih posestnikih na Gorenjskem, a se o teh tatvinah Kruhu ni moglo vsega dokazati. Priznal je samo dve tatvine in sicer ono pri Kočevarju in še neko drugo pri nekem Mraku na Studenčicah. Kruh je skrajno pokvarjen človek, ki je vdan kradlini in že kot mlad deček je bil tat. Kradel je v družbi svoje matere in nekega družega tatu, poljske pridelke itd. Pozneje tudi ni bil mnogo boljši, temveč se je baval vedno s krajo in je bil čestokrat obsojen radi različnih tatvin, ki jih je izvršil pri raznih kmečkih posestnikih. Bil je tudi večkrat in po več let v prisilni delavnici, v kateri se pa tudi ni poboljšal. Smatra ga je seveda kot tatu iz navade, ki skoraj gotovo ne bo nikoli opustil, kar kaže že celo to, da ukrade tudi reči, katerih sploh on rabiti ne more. Kradel je celo steklenice, petrolej, mazilo za čevlje, kis, loj, ščetke, srebrne ženske ure, denar, olje in orodje svojim sodelavcem. Porotno sodišče je Janeza Kruh le glede onih dveh tatvin, kateri je Kruh priznal sam in kateri sta se mu tudi dokazali po pričah, na delno

potrditev vprašanj, ki so bile stavljene porotnikom, obsodilo na pet let težke ječe.

Ne cela 2 vinarja stane Messmerjeva angleška zmes (5 K stane pol kg, zavojček za 100 g 1 K), vendar da ta zmes dober in močan čaj izvrstnega okusa ter ga hvalijo vsi, ki ga poznajo. 3318.

Razsodišče razpisa »Ceres - nagrad« se je na Dunaju že sestalo ter pričelo s pregledovanjem tisočeri vpo-slanih odgovorov. Gospod profesor Adolf Hess, c. kr. ravnatelj in strokovni nadzornik najvišjega nadzorstva obrtnih učnih zavodov je bil tako prija-zen, da je prevzel predsedništvo tega razsodišča. Poleg njega delujejo: gospi-ca Šarlota Richter, pisateljica zna-ne kuharske knjige ter predstojnica oblastveno dovoljene kuharske šole; g. Jan. J. P o w o n d r a, predsednik zve-ze kuharjev v Avstriji; g. Jurij R ä d e r, izvedenec v reklamnih zadevah, Berolín; g. Josip Kunze, pooblaščenec del-niške družbe Jurij Schicht, Aussig; g. Kamilo Wenzl, voditelj propagand-nega oddelka trdke Jurij Schicht, Aussig. Kakor že objavljeno, se je konč-ni rok za vpošiljanje odgovorov na raz-pis »Ceres - nagrad« v znesku 30.000 K podaljšal do danes 1. grudnia 1911.

Meteorološko poročilo.

Višina n. morjem 306,2 m, sred. zračni tlak 736,0 mm						
Dan	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm	Tempe- ratura po Celsij	Vetrovi	Nebo	Pada- vina v 24 urah v mm
30.	9. zveč.	744,1	5,8	sl. vzh.	oblačno	
1.	7 zjutr.	42,8	5,4	sl. jzah.	"	0,0
	2 pop.	41,1	6,8	sr. svzh	"	
Srednja včerajšnja temp 5,9 norm. 0,5°						

Serravallo^{vo}

železnato Kina-Vino

Higijenična razstava na Dunaju 1906:
Državno odlikovanje in častni diplom »zlati kolajni«.

Povzroča slast do jedi, okrepeča živce, zboljša kri in je re-konvalescentom in malo-krvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat odlikovano.

Nad 7000 zdravniških spričeval.

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
— TRST-Barkovlje. —

Manjša hiša s splošno 3574 znano gostilno

v Vodmatu se prodaja pod pogoji, zelo ugodnimi za kupca. Pojasnila v pisarni **Peter Matelič**, Ljubljana, Škofja ulica 10. Telefon 155.

Lepa, moderna, enonadstropna = vila =

z razkošno urejenim velikim vrtom na zračnem kraju v Ljubljani se vsled izselitve takoj prodaja. 3573

Pojasnila v prometni pisarni **Peter Matelič**, Ljubljana, Škofja ulica 10. Telefon 155.

Skrbna gospodinja manjša draginjske izdatke s spretno uporabo živil.

Popolna izraba živil je ob času vseobče draginje naravnost življenska potreba.

Kuhinja zahteva od nas največ izdatkov, zato bodi tudi naša prva skrb, da vpeljemo v kuhinjo vzorno gospodinjstvo. Kuhati mora znati ne samo vsaka kuharica, ki si s tem služi svoj kruh, temveč tudi vsaka gospodinja.

Spretna kuharica pripravi s skromnimi sredstvi okusnejša jedila, nego slaba gospodinja z najdražjimi pripomočki.

Skrbni starši pošiljajo svoje hčere v mesta, da se priuče kuhanju; ker pa nima vsako dekle petičnih staršev, si mora na drug način prisvojiti kuhinjsko umetnost.

Temu namenu bo najbolje služila nova knjiga:

Magdalene Pleiweisove

Slovenska kuharica.

Sesti natis

izpopolnila in predelala

S. M. Felicita Kalinšek

šolska sestra in učiteljica na »Gospodinjški šoli« v Ljubljani.

Knjiga je že od davnega časa vdomačena pri naših kuharicah kot zanesljiva vodnica v kuhinjskih poslih. Nova, šesta izdaja te knjige pa prejšnji ni več podobna, ker je vsa prenovljena, izboljšana in izpopolnjena. V knjigi je vsa kuhinjska umetnost docela izčrpana, kajti v nji najdeš najpriprostejšo kmetško do najfinejše gosposke jedi.

Ne le začetnica, tudi dobra in izkušena kuharica se bo z njeno pomočjo povzpela do viška kuhinjske umetnosti.

Kuharica, ki se bo ravnala po njenih navsvetih, bo znala vsako stvar dobro porabiti in bo z malimi stroški huhala dobro in okusno.

»Slovenska kuharica« bo ustrezala vsem dejanskim potrebam in si jo bo omislila vsaka zavedna in ukaželjna slovenska kuharica in gospodinja.

Knjiga je izšla v dveh izdajah:

Velika izdaja, ki ima 18 krasnih, večbarvnih tabel in mnogo slik med besedilom, stane broš. K 5-20, vez. K 6—, po pošti 30 v več.

Okrajšana izdaja brez slik in prikrojena za vsakdanje razmere, stane broš. K 3—, vez. K 3-60, po pošti 30 vin. več.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Novo kazensko pravo za mladeniče.

Pred nekaj dnevi je bilo plenumu gosposke zbornice predloženo poročilo specialne komisije za izdelavo zakonske predloge o kazensko-pravnem postopanju z mladoletnimi in o kazensko - pravnem varstvu mladoletnih. S tozadevnim načrtom se gosposka zbornica peča že od 19. oktobra 1907, in je bil zaradi večkratnega prekinjenja zasjedanja od vlade ponovno predložen. Gosposka zbornica je ta načrt že predelala ter poslala v poslansko zbornico, vendar pa v tem zastopstvu ni došlo do posvetovanja o tem zakonskem načrtu.

Z ozirom na to, da ima mladina v vseh stvareh svojo izredno sodbo, se mora pozdravljati le z veseljem, da tudi pri sodišču posvečajo pozornost generaciji, ki nastaja. Treba je pomisliti, da temelje prvi delitki mladoletnih navadno na nespameti, lahkomisljenosti, pomanjkljivi vzgoji in slabi tovaršiji. Zlasti veliko vlogo igra slaba tovaršija pri mladoletnih kaznjencih, kjer starejši in prebrisanejši mlajše pohujšujejo. Revščina dostikrat ni toliko povod pregreškom mladoletnih, kot se pogosto misli.

Število mladoletnih kaznjencev je primeroma veliko. Po številu je bilo stanje kaznjencev pri sodnih dvorih sledeče: moških kaznjencev med 14. in 16. letom — 160; med 16. in 18. letom — 394; med 18. in 20. letom — 655; ženskih kaznjencev je bilo 14 oz. 65 oz. 84. Enako število mladoletnih je bilo bržkone v istem času v kaznilnicah.

Že sedaj veljavno kazensko pravo določa celo vrsto odredb, ki služijo v varstvo mladoletnih kaznjencev. Tako more sodnik odrediti tudi hišni zapor. V kaznilnicah živajo mladoletni pouk in izobrazbo in poizkuša se na vse načine, spraviti jih zopet na pravo pot. Novo kazensko pravo za mladoletne pa gre na tem polju znatno dalje in se mu mora priznati, da združuje najmodernejše predpise. Po tem kazenskem pravu se pričinja kaznivost mladoletnih šele z dopolnjenim 14. letom starosti ter ostane nekaznovan oni, ki pred 14. leto starosti stori kako kaznjivo dejanje. V tem slučaju pride v veljavo domača kazen in oskrbovalna vzgoja. Mladoletni ostane tudi takrat nekaznovan, ako je bil vsled svoje zaostalosti v razvoju nezmožen spoznati nepravo stran svojega dejanja. Ako povzročita nepremišljenost ali mladostna lahkomisljenost kako dejanje, more sodišče po končanem sodnem postopanju namesto kazni izreči samo posvarilo. V tem slučaju se more namesto kazni odrediti tudi oskrbovalna vzgoja. Dalje more tudi sodišče popolno izvršitev že določene kazni, ako se jo je polovico že prestalo, opustiti ter odrediti oskrbovalno vzgojo. Ravno tako se more odpušiti že odrejena kazen, ako se mladoletnik v določeni dobi (v nekaki preizkuševalni dobi) obnaša povoljno. Zelo važna je uvedba varstvenega nadzorstva, ki se izvršuje potom zaupnih oseb. Kot take je treba upoštevati v prvi vrsti one moške in ženske, ki se pečajo z oskrbo sirot, mladine ali kaznjencev. Sodišče more v takozvani preizkuševalni dobi prepovedati mladoletnim bivanje v gotovih krajih ali pa zahtevati, da se ga vedno obvešča o stanovališču mladoletnih. Sodišče lahko mladoletnemu obsojencu popolnoma odpusti kazen, ako je bil do svoje obsodbe neomadeževan ali pa ako v določenem roku ni bil vnovič obsojen. Ta rok znaša 10 let pri obsodbi k enoletni ali daljši zaporni kazni, 8 let pri kazni od 6 mesecev do enega leta in šest let v vseh ostalih slučajih.

Veliko napako pa ima vendar zakon, ker izključuje namreč pri razpravah proti mladoletnim javnosti, ko se proglasitev razsodbe mora izvršiti javno. Kdor o razpravi proti mladoletnim kaj v javnosti poroča ali razsodbo v kakem časopisu objavi, se lahko kaznuje z denarnimi globami od 200 do 1000 K. To je prvič, da se javnosti na ta način jemlje kontrola nad sodnim postopanjem. Nasprotno pa je pozdraviti z veseljem, da se mora razprave proti mladoletnim kaznjencem tako odrediti, da ne pridejo isti v stik z odraslimi obdolženci in da se mladoletnim v slučaju, da nimajo zagovornika, more dodeliti sposobne osebe, n. pr. uradnike, ki so usposobljeni za sodno službo, kot zagovornike. Pozdraviti se mora, da zakonski načrt določa strogo kazen za zapeljevanje mladoletnih k uživanju alkoholnih pijač in da se meja kaznivosti zapeljevanja neomadeževanih deklic raztegne do 16. leta starosti, kakor tudi, da je ves zakonski načrt prevzet z modernim duhom, ne da bi se pri tem pozabilo na pravno - versko vzgojo

mladoletnih kaznjencev tudi v najmanjšem oziru.

Zalibog je spričo zapletenih razmer v naši poslanski zbornici malo upanja, da bi ta zakonski načrt prišel v doglednem času v razpravo.

* **Cerkvenim pevskim zborom za advent in Božič.** P. Angelik Hribarjeve adventne in božične pesmi za mešani zbor. Izdala in založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani. — Cena partituri K 2-40, glasovom K — 60. — V novi izdaji izišla zbirka, je poleg Cecilije v naši cerkvenoglasbeni literaturi edina, ki obsega večje število adventnih in božičnih napevov. Kakor vse Angelikove skladbe, se tudi te odlikujejo po pristrčnomilem značaju, pravem cerkvenem duhu kakor slogu, kakoršen našemu ljudstvu najbolj prija. — Ker se bliža adventni in božični čas, opozarjamo na te ljubke napeve vse naše cerkvene pevske zборе. Isti jih bodo z veseljem peli tako božične, kakor adventne.

ZA MIKLAVŽA!

Slovenski A, B, C, v podobah. Knjiga s podobami za otroke. Cena 80 vin., trdo vezana K 1-20. To je za naše male, ki se vadijo brati. Ta knjižica jim bo v ta namen najbolj služila. Tu imate vse črke alfabeta, veliko in razločno, a zraven vsake črke pesmico s štirimi kiticami, ki opisuje predmet, kateri se z dotično črko alfabeta začne. Poleg tega je pri vsaki črki podoba dotičnega predmeta. Podobe so slno ljubke, raznovrstne in poučljive, da se bodo otrokom na prvi mah priljubile. Otrok se nauči s pomočjo te knjige igrati brati. — Dobi se v **Katoliški Bukvarni v Ljubljani.**

: Naročajte „Slovenca“ :

Potrjim sreem naznanjam v svojem in v imenu svojih bratov in sester, vsem znancem in prijateljem, da so umrli danes moja draga mati

Helena Erman.

Bodi priporočena v molitev.
Boštanj, dne 27. novembra 1911.

Štefan Erman,
miz. pomoč.

3575

Zahvala.

Za vse izkazano sočutje in izraženo sožalje povodom smrti iskreno ljubljene, nepozabnega soproga

Ivana Oražem

gostilničarja in poselnika

kakor tudi za mnogobrojno spremstvo k zadnjemu počitku, za mnoge darovane vence in šopke od rodbin, družtev in prijateljev se tem potom zahvaljujem najpriprčneje, ker mi ni moglo zahvaliti se vsakemu posebej. — Posebno se pa zahvaljujem slavnemu gasilnemu društvu v Mostah, ki se je korporativno udeležilo pogreba, in slavnemu ljubljanskemu občinstvu, ki ga je v tako obilnem številu spremljalo k zadnjemu počitku.

Moste, 30. listopada 1911.

Minka Oražem,
žalujoča soproga.

3572

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kozm. zobo-

čistil. sred-

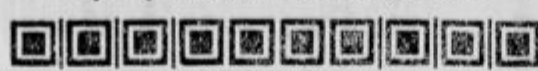
stvo

Seydlin
Izdavatelj
O. Seydl
Ljubljana, Stritarjeva ulica 7

3 konje

za jahanje in vprego, dalje
dua voza in druge
proda lastnik **A. HAUPTMANN**
Ljubljana, Sv. Petra cesta 43.

Kupujte le najpopolnejše pisalne stroje!

UNDERWOOD

SMITH & BROS

Prospekti zastoj in franko!

THE REX CO.

Telefon 38.

Brezplačno razkazovanje!

Ljubljana, Šelenburgova ul. 7.

ŽELEZNE PEČI

vsake vrste, posebno prave Musgráve-jeve izvorne irske trajno grelne peči, štedilnike, ognjišča za velike kuhinje za vzdavljanje kakor tudi njih posamne dele dobavlja po najnižjih cenah trgovina z železino
ŠTEFAN NAGY, LJUBLJANA. 3433

Za slabokrvne in prebolele

je zdravniško priporočano
črno Dalmatinsko vino
najboljše sredstvo 2501
4 steklenice (5 kg) franko K 4-50
BR. NOVAKOVIC, Ljubljana.

Veletrgovina s špecerijo in deželnimi pridelki

Anton Kolenc, Celje

Glavna trgovina: Graška cesta 22. Podružnica v Narodnem domu

Prazen je izgovor, da se mora blago iskati pri tujcih, ker Vam nudi domača zgoraj imenovana veletrgovina v vsakem oziru bogato in zelo povečano zalogo z vedno svežim blagom, tako, da zamore proti vsaki konkurenci popolnoma ustreči zahtevam cenj. gg. trgovcev in prosim za mnogobrojen obisk, o čemur se lahko vsakdo sam prepriča, četudi z najmanjšim poizkusom. — Velečastitim gosp. duhovnikom ponudim voščene sveče, kakor tudi druge vrste sveč, ter olje in kadilo za cerkve. — Kupujem tudi vsakovrstne deželne in druge pridelke, kakor oves, rž, pšenico, divji kostanj, žetod, suhe gobe, med v satovju, fižol, seno, oreha, krompir, malinsno šlupo, smrekove storže, vsakovrstno sadje, šveže in suho, vinski kamen, itd., sploh vse deželne pridelke po najvišjih dnevnih cenah, nadalje kupujem vsakovrstno vreče ter petrolejske in oljate sode. — Imam tudi v zalogi razovo moko in otrobo za krmo lo živine v ceni od K 9— do K 15—, 100 kg pri odjemu celega vagona ter »Lukulus« za pitanje svinj. 2973

2 lepa prostora

pripravna

3546

za delavnice ali skladišče

se oddasta. Poizve se pri hišnem gospodarju **Ivanu Košenina**, Kolodvorska ulica št. 6.

Velika pojedina

domaćih „kolin“

bode v nedeljo, 3. decembra v hotelu „Bellevue“

Koncipijent

z enoletno sodno prakso želi vstopiti v odvetniško pisarno takoj ali z januarjem. Ponudbe na upravo „Slovenca“ pod »št. 1000«.

3493

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata

svojo velikansko
zalogo oblek za
jesen in zimo
v vseh velikostih

po najnovejšem kroju
in najnižji ceni.

3319

FRANC SOUVAN SIN

manufakturna
veletrgovina
v Ljubljani

Mestni trg št. 22 in 23.

1816 1. Narodno podjetje.
Nizke cene. Solidna postrežba.

